

עין משפט‏
נר מצוה

לח א ב מיי פטיו מהל שנת היי טוש"ע א"ח סי' שנה סעיף יא: לו ג ד מיי פטיו מהל שנת הלכה יא:

רבינו חננאל

ואפי' יש בעומקם של מים יותר מבית סאתים מותר, מידי דהוה אכריא דפירי. פי' יתכן שיעשה אדם בחצירו כרי של פירות עודף ועולה גבוה מן הקרקע של חצר יתר מבית סאתים. והיא רחבה דהוה בפום נהרא. פי' על שפת הנהר, [ו]מסתברא דרחבה דרבים הוא. חד גיסא פתוח למתא, וחד גיסא פתוח לשביל של כרמים, ושביל פתוח לגורא דנהרא. אמר אביי הכי ניעביד, ניעביד ליה מחיצה אגורא דנהרא. גורא היא כמו מחיצה, ואין עושין מחיצה בפום נהרא. ניעביד צורת הפתח אפומא דשביל של כרמים, אתו גמלי שריין ליה. אלא ניעביד לחי אפומא דשביל של כרמים וכו'. ודחאה רבא ואסקה רבא דעביד לחי בהך גיסא דלהדי מתא, מיגו דמהני האי לחי לטתא. פליגי בה רב אחא ורבינא חד אסר וחד שרי.

כד:

לא אמרן אלא שאין בעומקו יותר מבית סאתים. פי' שאין בעומקו עשרה ביתר מבית סאתים צרוצב דהנך דעמוקין עשרה הוו כורעים ואמא כרבי שמעון דקיימא לן כוותיה דלצנן אפילו בית סאתים אסור כדאמרין לעיל ומיירי כגון דהוי מיעוט מים העמוקים

י' דאי הוו רוצא הנך שאין עמוקין עשרה הוו מיעוט וצטלים לגבי רוב ואסור כדאמרין לעיל ור"י מפרש דאפילו רוב מים עמוקין נמי שרו כיון דליכא אלא בית סאתים בין עמוקים ובין שאינם עמוקים לא חשיבי כורעים אלא דמו לנטעים דדמו לצור ומיהו ביתר מבית סאתים אסור שאין דרך שומה מלאה מים לעשות יותר מבית סאתים וחשיבי כורעים אע"ג דגבי צור אפי' רבי יהודה לא אסר ביתר מבית סאתים במחילות גמורות אלא דווקא בצפון כדקאמר לעיל (דף יט:.) וזו מחילה ואלו פסין היינו דווקא צבור הממוקן כהלכתו אבל שומה לא:

ה'הריא רחבה דהוה בפום נהרא **דחד גיסא פתוח למתא** ו**חד גיסא פתוח לשביי**. פירש הקונטרס דרחצה וזו כרמלית והיתה אוסרת המצוי ואע"פ שבראשו האחד היה לו זורת הפתח או היה סתום וגם את השביל שהיו לו שלש מחילות דגודא דנהרא מחילה מעליא היא ואף ע"ג דלרחצה היו גפופין כדמוכח הסוגיא לא מהניא למצוי ולשביל משום דנראה במחון ושהו מבפנים נידון משום לחי דכיון דלא מהני לרחצה גופה כל שכן דלא מהני למצוי ולשביל

ועבדי פירש הקונטרס דאית ציה דיורין ואמי שפיר הא דקאמרין בסמוך דמהני לחי לשביל ואי אין בתים וחצירות פתוחים לתוכו לא הוה משתרי בלחי וכאן חזר בו רש"י ממנה שפירש צפ"ק (דף י:.) דרחצה דהתם לית צה דיורין:

ל'יעביד מחיצה אגורא דנהרא. וניהוי שביל כמוסף על הרחצה ומהיו שביל ורחצה חד ומהיו הך מחילה כאילו עצדין לה צרחצה ונראה דהיה שם רוצב יותר מעשר ולכן על ידי המחילה נחשז מוקף לדירה דאי צעשר בלאו הכי הוי סתום ועומד אפילו אם היה פרוץ במלואו לנהרא היה די בלחי משהו אלא היה יותר מעשר ולכן לא היה מהני אפי' זורת הפתח לרב: **אין עושין מחיצה ע"ג גבי מחיצה**. וא"ס הא אמרי' לקמן (דף כה.) שאם עשה מחילה ע"ג התל הועיל שצאיר מחילות העליונות הוא דר וי"ל שהיה שם תל גבוה עשר מן השביל ולפי זה אחי שפיר הא דלא חיישינן שמא יעלה הנהר שרטון אפילו אם לא נחלק בין ים לשאר נהרות וא"ס ויעשו מחילות צרוחק ד' טפחים דאמר לקמן דמועיל וי"ל דלא רצו להקצר השביל:

א'עביד צורת הפתח אפומא דשביל. פירש רש"י דפתוח לרחצה מיגו דמהני לשביל מהני נמי לרחצה וקשה דמשמע דלא צריך לנייגו עד לקמן ועוד דמה לו להזכיר זורת הפתח כלל כיון דסגי בלחי כדאמר אצ"י גופיה ועוד למה שינה הלשון דמשיקרא קאמר אפומא דשביל וגבי לחי קאמר אפיתחא ועוד דפריך יאמרו לחי מהני לשביל של כרמים היכא דהוי מפולש ואיך יטעו בין שביל זה דאית ליה גדודי לשביל דעלמא ועוד שצריך לפרש שיש שם תל גבוה עשרה כל שכן שלא יטעו לכן נראה לפרש דשביל של כרמים אין בו דיוורין כדמוכח צהדר (לקמן דף עד.) דקאמר א"ר יוחנן אפילו בשביל של כרמים א"ל לא אמר ר' יוחנן אלא בצחורצה דחויא לדירה אבל בשביל של כרמים לא אמר ואפי' הכי מהניא ליה לחי דבני מצוי היו משתמשין שם ובמצוי הרבה בתים וחצירות היו וליעבד מחילה אגודא דנהרא היינו מעבד הנהר וה"ה זורת הפתח דהוי כמחילה והנהר לא היה רחצ יותר מעשר ומעבד הנהר היו יודידין גצוהים עשרה ^א [ומנלד השביל היה נמוך] והשתא אחי שפיר הא דקאמר אין עושין מחילה על גבי מחילה כו' כי מנלד השביל היה נמוך והשתא נמי לא חיישינן לשרטון דלעולם יהיה מתלקט

אגודא דנהרא צנמוך ושם לא רצו לעשות מחילה ולסתום השביל שצד הרחבה בו' ^ב מיגו דמהני. פירוש השתא ודאי בלא מיגו לא מהני: **י'אמרן** לחי בשביל של כרמים דע"מא. שאין בני מצוי משתמשין שם שלא יעלו על דעתם דהכא מהני משום מצוי ^א אי נמי י"ל יאמרו דלחי מהני בשביל של כרמים דעלמא שהוא מפולש דלא יסיקון אדעמיי"הו דגדודין שמעבד הנהר מהני: **מ"במורי** ברחבה גופיה שרי. פירוש הכלים ששצמו בתוכה וכן בשביל:

עושין פסין פרק שני עירובין

דחוו **לפשמישא**. לשתייה דאין לך דירה מעולה מזו: **שאין צעומקו יוסר על צים סאתים**. כלומר שאין עומקו של מים נפשט צרוצב יותר על בית סאתים ועומקו של סתם מים לצטל מקומו מדין קרקע י' טפחים כדאמרין במסכת שבת (דף ק:.) ואם היה רקק מים וכו'

כמה רקק מים פחות מ' טפחים: **כריא דפירי**. כרי של פירות גבוה עשרה ורוצב צרוצב בית כור לא בטלה תורת דירה משם ומים הראוין לשתייה כפירות דמי'. ל"א מידי דהוה אכריא דפירי שומה עמוקה שמלנייעין שם פירות שאע"פ שעמוקין שם הרבה נוטלים מהן בשבת: **היהא רחצה**. יותר מבית סאתים הוה ולא הוקפה לדירה: פוס נהרא. שם מקום: **חד גיסא פתוח למסא**. למצוי שצעיר סכלה לרחצה וזו: **שביל של כרמים**. דיורין היה צו: **היני ניעציד**. למשרינתו לכולהו שהרי רחצה וזו השביל שיש לו שלש מחילות דהא גודא דנהרא מחילה מעלייתא היא שגובהה עשרה אבל לרחצה אוסרתן לפי שפרוצין הן במילואן לכרמלית והא דאמרין צפ"ק (ד' י:.) אם היה מצוי כלה לרחצה אין צריך כלום במוקפת לדירה והיו צה דיורין קאמר כדמפלגי התם בין עירצו ללא עירצו אבל רחצה כרמלית אסור כדאמרין צהיהא שמעתא [שם] צקעה מנאן וצקעה מנאן כו': **היני ניעציד**. להמיר את כולם שהיו רוצין מעכשיו להשתמש בזה בני העיר ולהיותה מוקפת לדירה ושוב לא תיהיו כרמלית ותהא היא בכולן מותרת ואמרין לעיל [ע"א] הוקף ולצסוף פתח לא מהני וגדר של אצנים היתה רחצה וזו מוקפת וקשה להם לפרוץ פירצה יותר מעשר ולגדרה לדירה אדעתא דלישתמשו צה בני מצוי ושביל מהשתא וליהוי כפתח ולצסוף הוקף כדשמואל: **ניעציד ליה מחיפא**. של קנים: **אגודא דנהרא**. כלומר להוי שביל כמוסף על הרחצה דניהוי רחצה ושביל חד וניהוי הך מחילה דעבדינן בשביל אדעתא דדירה דלישתמשו מהשתא בני שביל צרחצה כאילו עצדין לה צרחצה גופה לדירה דהוי פתח ולצסוף הוקף: **אין עושין מחילה על גבי מחיפא**. כיון דגודא גבוהה עשרה כל מה שמוסיפין עליה הגבזה אותה מחילה ע"מא הויא שהרי אם היה מגביה כל מחילת הרחצה לדירה לא מהני עד שיפרוץ צה פירצה האוסרתה ויחזור ויגדור לדירה: **ליעציד ליה זורת הפתח אפומא דשביל של כרמים**. דפתחו לרחצה דמנו דמהני לשביל שלא יאח פרוץ לרחצה שאפילו היה פתוח לה"ר מועיל לו ליהני נמי לרחצה להיות לה תוספת זה היקף לדירה: **אסו גמלי**. הבאין לשמות מן העיר דרך מצוי לרחצה ומשם לשביל ולנהר: **שדיין ליה**. שהיה פתח השביל צר להן ועכשיו הוא דוחקן: **לחי**. הנהוין בצריך ועביו משהו ואין גמלין נוגעין בו: **דמיגו דמהני לשביל**. לטלטל בו דלא הוי השתא פרוץ לכרמלית: **מהני נמי לרחצה**. להיות לה היקף לדירה ויתירנה לטלטל צה. ובלאו מיגו לא מישתריא דהא פתח צדין רחצה לשביל לא היה יותר מעשר וכל כמה דסתים ליה לדירה לאו כלום היא דהא כל פתח סתימה מעלייתא היא וסתום ועומד הוא: **לשני של כרמים דעלמא**. דלא סליק לגודא דנהרא והוי ליה כמצוי מפולש ויאמרו שאין צריך תיקון אלא בראשו אחד כי האי: **דמיגו דמהני למסא**. לטלטל במצוי כדאמרין צפרק קמא (דף י:.) סרטיא מנאן וצקעה מנאן עושה זורת הפתח מנאן ולחי או קורה מנאן והכא נמי ליעבדו צראש המצוי הפתוח לרשות הרבים זורת פתח והאי לחי דלצד הרחצה שרי ליה: **טלטולי במתא גופה שרי**. דהא שרינן לה צהאי לחי ואפילו היא והרחצה אסורים זה עם זה שניהן משתמשין לעצמן כשתי חצירות ופתח ציניהן וכן צרחצה גופה: **דלית**

מתוך ד': **ול'עביד צורת הפתח אפומא דשביל**. פירוש **ול'עביד** לחי אפיתחא דשביל **י'אמרן** לחי מהני בשביל של כרמים דע"מא. שאין בני מצוי משתמשין שם שלא יעלו על דעתם דהכא מהני משום מצוי ^א אי נמי י"ל יאמרו דלחי מהני בשביל של כרמים דעלמא שהוא מפולש דלא יסיקון אדעמיי"הו דגדודין שמעבד הנהר מהני: **מ"במורי** ברחבה גופיה שרי. פירוש הכלים ששצמו בתוכה וכן בשביל:

מאן

מסורת הש"ס

(א) שני צדורים המחליטים לעבד י"ה והדיבור ג' לעבד לחי הדיא' [ר"מ], (ב) מ"י כ"י, (ג) כיון דלרחצה דשמכא טפי לא מהני אי לא מיגו בשביל אלא אמר רבא דמו לא אסרה רחצה על השביל ודירת בני מתא היתה בטול ומו ליכא למימר לחי מהני כו' דידעי שפיר דדיורי מתא מהני גם לשביל כיון דגם הרחצה הותרה דדיורי מתא ואוה ליה השתא רחצה ושביל כמדא ודאי לחי מהני למרייהו: [פ"י כ"י],

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ההוא רחצה וכו' וגם אוסרת את השביל כל"ל והדיא' עם ד"ה לעבד וד"ה אין עושין וד"ה לעבד וד"ה ולעבד וד"ה יאמרו: (ב) ד"ה ולעבד לחי וכו' לגד רחצה דמיגו דמהני כו' השתא ודאי בלא מיגו לא מהני אבל יאמרו לחי מהני:

מוסף רש"י

שייך לדף כד. כל כלי בעלי בתים שיעורין כרמינים. דע שניקב כמציא רמון שם כלי עליו ומקבל טומאה (סוכה י:.) ניקב כמציא רמון טהור, כעלי בתים חסים על כלים, הלכן ניקב כמציא קטניות מניעו לחיים, ניקב כמציא זית משתמש לאגוזים, ניקב כמציא אגוז משתמש בו רמונים, אבל על אומן העומד למכור לא היה שיעוריה כבני (ברכות יא:.) ובעיני לעיז ד' וסוכה (י:.) וטהור צננק קטן (לעיר ד:.) ובעיני סוכה (י:.) וחדור וניקב. אכל נקב הראשון, עד שהשלים הסתימה למציא רמון (שבת קי"ב.) וא"ל ר' יוחנן רבי. חוקיה היה רבו של ר' יוחנן (קדושין יא:.) טבא מדרס. אם היה של זר והיה טמא מדרס לא טהר מטומאתו כשנפסקה ועודנו אכ הטומאה (שבת קי"ב.) אבל טבא מגע מדרס. והוי ראשון לטומאה דעדיין כלי הוא דחוי למלתא קמייתא, דהא מיתקנה ראשונה ואף למדרס הוא רחוי אי הוי עביל ליה זר מנאן ולהשא, מיהו מטומאת מדרס קמייתא דחויא עלה טהור, כדאמרין לקמן פנים מדרסות בלא לכאן, וכל תורת מנעל שהיתה עליה בשעת קבלת טומאה ראשונה הלכה לה, וכיון דכלי הוא חיי ראשון שהרי נגע בעצמו כשהיה אכ הטומאה, וכל זמן שהוא כלי ורחוי לקבל טומאה לא טהר מטומאת המגע (שם.) פנים חדשות באו לכאן. משירדה לו טומאת מדרס נתחדשו פנים הללו ואין זה הראשון, שכבר נתקלקל בו כרי ציטולו (שם.) כגון דין בר גש. גברא כטולא (שם.) עד כאן דף כד.